

СВОБОДАполітична, просвіт-
на і господарська
... часопись ...Виходить що-
тиння в суботу.Адреса Редакції і Адмі-
ністрації Свобода:

Львів Ринок 10.

СВОБОДА

Редактор: Др. Степан Баран.

СВОБОДАкоштує: в Австро-
Угорщині річно 8 М.,
... піврічно 4 М., ...
чвертьрічно 2 М.,
в Німеччині 8 марок
річно, 4 М. півріч-
но, 2 марки чверть-
річно; в Америці 2
- долари річно.Поодинокі числа
коштує у Львові 12
сот., на провінції 16
сотників.**Революція в Росії і Союз
визволення України.**

Президія Союзу визволення України об-
говорила на засіданні 2. с. м. витворене
російською революцією положення і озна-
чила своє становище в отсих резолюціях:

I. В справі відношення до вій-
ни Союз вважає задачею дня агітацію за
необхідністю загального покінчення війни з
забезпеченням усім народам культурного світа,
в тім числі й українському, повної, нічим
необмеженої свободи самим становити про
свою долю й по власній волі упорядкувати
сусідські—політичні й господарські — відно-
сини з іншими народами.

Сим відношенням до війни само собою
визначається становище нейтральності су-
проти воюючих держав, а творене україн-
ського національного війська потрібне для о-
хорони здобутих уже й завойованих дальших
національних свобод аж до здійснення нашого
національного ідеалу.

II. До тимчасового правитель-
ства Росії. Союз висловлює надію, що
тимчасове правительство та зорганізована в
Раді робітничих і солдатських депутатів мо-
сковська демократія за вихідну точку у відно-
шенню до національних змагань України при-
йме основи переяславського договору з тим,
що про внутрішній лад України в її націона-
льних межах і про її відносини до сусідніх
народів рішать Українські Установчі Збори
в Києві.

III. До Української Централь-
ної Ради в Києві. Президія Союзу ви-
тає Центральну Українську Раду й Україн-
ський Національний Конгрес як виразників
зорганізованої свободної волі українського
народу. Стоячи далі на ґрунті повної дер-
жавної самостійності українського народу,
Союз визволення України дальшу свою ді-
яльність буде координувати з діяльністю по-
кликаних волею революційного українського
народу національних репрезентацій на Україні.
Зорієнтована до себе й для себе Україна бу-
де від тепер визначати й для Союзу орієн-
таційну лінію його політичного поведіння.

IV. Про практичні задачі Сою-
за. З огляду на знінені обставини політич-
ного життя в Росії, які дають змогу свободної
організації українських національних сил в
їх змаганні до здобуття Україні самостійного
життя, Союз визволення України обмежує від
тепер свою діяльність до оборони прав укра-
їнського населення в завойованих центральними
державами українських областях, до літера-
турної популяризації серед політичного світа
західної Європи визвольних змагань укра-
їнського народу й до дальшого ведення
національно-освідомлюючої роботи серед
полонених Українців у межах держав цент-
рального європейського союзу. Що ж тор-
кається репрезентаційної сторони цілості
української справи в її теперішній стадії за
гранцею, то поширене цієї діяльності й о-
значені її форм та напрямку буде старати ся
переводити в порозуміння з компетентними
політичними чинниками на Україні.

V. В справі українських заня-
тих областей Союз домагається: щоб
в сих областях вложено край насильному
накидуванню українському населенню польщи-
ни, щоб адміністраційні уряди в тих областях
обсаджували ся прихильними до місцевого
населення одиницями, по можливості споміж

австрійських Українців, щоб культурні й ре-
лігійні потреби українського населення сих
країв знаходили достаточне заспокоєння, щоб
пороблено заходи для усунення матеріальної
нужди населення українських занятих країв,
щоб те населення за свої страти в праці й
майні для потреб окупаційної армії було
справедливо винагороджуване та щоб еваку-
оване з занятих українських країв населення
доставало необхідну опіку й охорону. Вкінці
Союз домагається, щоб заняті українські
області админістрували ся окремо від поль-
ських етнографічних областей і щоб за під-
ставу уладження місцевих національних відно-
син брало ся статистику населення зперед
війни, а не переведену тепер, по евакуації в
обидві сторони переважної частини людности.

VI. З приводу заборчих висту-
пів польської Державної Ради Союз
висловлює протест і заявляє, що український
нарід ніколи не погодиться з тим, щоб хоч
маленький шмат його національної території
зоставав під польським володінням, а всякі
замахи на його національне добро відпре-
найрешульшим способом.

VII. В справі роботи серед по-
лонених президія Союзу висловлює най-
більшу подяку правительству Австро-Угор-
щини й Німеччини за уможливлене полоне-
ним Українцям зорганізувати ся в таборах
в різні товариства в цілі піднесення свого
культурного рівня й національної свідомости.
Рівночасно президія Союзу висловлює на-
дію, що Тимчасове Революційне Правитель-
ство Росії, скасувавши всі національні обме-
ження, не тільки не буде ставити ся ворожо
до національного самоозначення і культур-
ного піднесення полонених Українців, але та-
кож з своєї сторони прийде в поміч полоне-
ним всіх національностей в їх культурних
змаганях та в більшій мірі ніж дореволюцій-
не правительство загалом подбає про облек-
шене незавидної долі полонених.

VIII. Про відношене до укра-
їнських політичних репрезента-
цій з Австрії. При теперішнім стані рі-
чий Союз визволення України від випадку до
випадку входить і буде входить в порозуміння
в справах загального значіння з окремими або
зі всіми політичними чинниками австрійських
Українців без різниці та висловлює найщиріше
бажане, щоб в сию таку важну історич-
ну хвилю всі політичні сили австрійських
Українців сконсолідували ся для успішної
оборони національних прав українського на-
роду.

**Зміна закону про війскові
причинки.**

Цісарським розпорядком з 30. марта
1917 р. В. д. з. ч. 139 і виконуючим роз-
порядком міністра краювої оборони з того ж
дня В. д. з. ч. 140 змінено і доповнено
законні постанови про війскові причинки
для родичів жовнірів, покликаних наслідком
мобілізації до надзвичайної військової служби.

Ті розпорядки впроваджують ось такі
найважливіші зміни:

Підвисшене військового при-
чинка. Згаданий цісарський розпорядок
підвисшає військового причинка лиш жінці по-
кликаного, а то:

А) в Відні о 25 прц;

Б) в інших більших місцевостях після
кляси активального додатку для державних
урядників, до котрої ті місцевости нале-
жать, а саме:

а) для I кляси о 20 прц. Належать до сеї
кляси місцевости, яких населення числить
звич 80.000 мешканців, отже в Гали-
чині Львів і Краків;

б) для II кляси о 15 прц. Належать тут
місцевости, яких населення числить від
40—80.000 мешканців, отже в Галичині
Перемишль і Коломия.

в) для III кляси о 10 прц. Належать до
сеї кляси місцевости, які числять від
10—40.000 мешканців, отже в східній
Галичині Борислав, Броди, Бучач, Бе-
режани, Дрогобич, Городок Ягайлон-
ський, Городенка, Замарстинів, Золочів,
Квігинин село, Камінка Струмилова, Но-
вий Санч, Рава-Руська, Самбір, Станисла-
вів, Стрий, Сянік, Снятин, Сокаль, Тер-
нопіль, Турка, Ярослав і Яворів.

В місцевостях, зачислених до IV кляси
активального додатку, які мають менше,
ніж 10.000 мешканців, наступить лиш тоді
підвисшене військового причинка о 10 прц,
коли намісництво по вислуханню опінії тор-
гівельної і промислової палати зачислить їх
до промислових місцевостей.

Бачимо з сего, що з підвиснення військо-
вого причинка будуть користати в Галичині
лиш більші міста, бо промислових місцево-
стей у нас є дуже мало, а і ті лежать пере-
важно в західній Галичині. Для україн-
ського селянства не признає сей
розпорядок жадної підвижки.

Підвисшене військового при-
чинка і побічний доходи жінки.
Жінка, яка має побічний заробіток, зглядно
приходи з інших жерел, прим. з рент, може
домогатись сеї підвижки лиш тоді, коли пе-
ресічна місячна висота тих побічних доходів
а) в разі бездітності не є більша;

б) при існуванню одної або двоє дітей не
є півтора рази більша;

в) при існуванню трьох або більше дітей не
є двічі більша від непідвисшеного вій-
ськового причинка, який вона на себе
побирає.

Коли надвижка побічних доходів жінки
понад війсковий причинок є менша від під-
вижки, яку вводить висше наведений розпо-
рядок, то жінці належить ся різниця між
надвижкою побічних доходів, а підвижкою
військового причинка

Приміром бездітна жінка в Перемишлі
побирала до тепер війсковий причинок в ви-
соті 80 сот. денно. Нормально її 15-процен-
това підвижка виносила би 12 сот. Тимчасом
її пересічний денний зарібок або дохід ви-
носить 90 сот. денно, перевищає отже о
4 сот. непідвисшений війсковий причинок.
Тому різницю 4 сот. належить відтягнути від
підвижки (12 сот.) так, що її підвижка буде
вносити в дійсности лиш 8 сот. Побирати
буде $86+8=94$, а не $86+12=98$.

Розширене права до побира-
ня чиншового додатку. Війсковий
причинок складається, як звісно, з додатку
на удержане і з чиншового додатку, котрий
вносить половину додатку на удержане і
який доси побирали тільки комірники.

Право побирання чиншового додатку при-
знає новий розпорядок також членам ро-
дини покликаного, котрі не винаймають меш-
каня, не платять чиншу найму, а мешкають
у власній хаті, одначе лиш тоді, коли їх вла-

сний дім згідно дім покликаною, з яким вони мешкають, є так обтяжений гіпотечними довгами, що висота річних процентів від довгів по відчисленню евентуального чиншу найму, який вони побирають від льокаторів за винаймлені мешкання рівнається принаймні висоті звичайного чиншу найму за мешкання, який платиться в даній місцевості.

Вияснимо це на примірі:

На дімі Івана Короць в Новім Санчі тяжить гіпотечний довг у висоті 20.000 корон. Річні проценти від нього виносять 600 корон. За винаєм половини помешкання Грицеви Заплітному дістає Короць 200 К. річно. Колиб помешкання, яке сам займає, хотів у кого иншого для себе винаймати, мусів би заплатити 300 К. річно. Йому чиншовий додаток буде належати ся, бо перебічний чинш в Новім Санчі в сумі 300 корон враз з чиншом Івана Заплітного в сумі 200 К., отже разом 500 корон, не дорівнюють річним процентам від гіпотечного довгу, котрі виносять 600 корон.

Постанова ся відносить ся рівнож до власників обдовжених ґрунтів, коли ґрунт з домом становить одну гіпотечну цілість, а вартість сего ґрунту не досягає вартости дому.]

На підставі сего розпорядка будуть побирати чиншовий додаток власники малих, а обдовжених домів по містах і обтяжені гіпотечними довгами халупники і малоземельні селяни по селах.

Чи сї постанови принесуть користь широким верствам галицького населення, покаже будучність.

Залежати буде се від сего, чи причинкові комісії трактувати будуть сї справи по горожанськи, чи стануть на чисто формалістичнім становищі. Належить побоювати ся, що узискане сего додатку буде коштувати много часу і праці сторін. До прошеня о його признане треба буде долучити гіпотечний витяг, аркуш ґрунтової посілости, по свідку громадської зверхности, що до вартости дому і ґрунту і що до звичайної висоти чиншу найму в даній місцевості. Перепроваджене сего всего в практиці може дати нагоду до подрібних розвідів, до проволіканя в безконечність справи, до шиканованя

сторін, коли начальні власти не прикажуть причинковим комісіям скоро, льояльно і прихильно полагоджувати сї справа. Пожаданим було би, щоби причинкові комісії в уряді провірювали стан гіпотечного обтяженя дому і ґрунту сторони.

Висота військового причинка для дітий понизше вісім літ. Новий ціс. розп. зносить ціс. розп. з 11. мая 1916 р. і зміняє постанови дотеперішного послідного уступу §. 4. причинкового закона.

Управнені до побираня військового причинка діти понизше 8 літ, які належать до родин винаймаючих мешканя і оплачуючих чинш найму будуть побирати на будуче військовий причинок в повнім вимірі, т. є будуть побирати додаток на удержане і чиншовий додаток в тій самій висоті, що особи дорослі.

Ся постанова буде відносити ся переважно до дітий робітничих родин по містах, до дітий комірників по селах і до дітий виселенців.

Наші виселенці приміщені в Галичині по селах не побирають по більшій часті чиншового додатку мимо сего, що вони мешкають в чужій хаті. Вони ловинні предложити як найскорше посвідку власника дому, що вони зобовязали ся платити чинш найму, а причинкові комісії будуть мусіли признати їм чиншовий додаток.

Діти низше 8 літ, які мешкають у власній хаті, побирають і на дальше лиш половину додатку на удержане.

Діти, що належать до родин, яким належить ся чиншовий додаток на тій основі, що мають дома і ґрунта гіпотечно обтяжені, побирати будуть як доси половину додатку на удержане, а понадто половину чиншового додатку.

Ще инші дрібніші зміни причинкового закона. За чинш найму належний за час по 1. цвітня 1917 р. і лиш за чинш найму вільно вести на чиншовім додатку екекуцію. Натомість додатку на удержане не вільно і на дальше грабити.

Всі підвишки, які вводить новий закон, будуть признані сторонам не з уряду, лиш на жадане. Мусять отже інтересовані зносити о се окремі прошеня до причинкових комісій.

В таким прошеню не повинна сторона забути навести число свого платничого аркуша і докладно представити своє домагане, то є подати якого рода підвишки жадає для себе.

Розпорядки з 30. марта с. р. почали обовязувати від 1. цвітня 1917 р. і від сего дня належить ся жінці покликаною і дітям понизше 8 літ висший військовий причинок, а обдовжених домів і ґрунтів чиншовий додаток.

Цісарський розпорядок становить безнечено поступ в справі військових причинків. Виходить він однак лиш на користь міському населеню

Для селян з виїмком комірників і обтяжених гіпотечними довгами халупників не вводить він жадних змін. Ще й до того узискане чиншового додатку для халупників буде получене в практиці з великими трудностями. Сподіване зрівнане Галичини і Буковини, в яких військовий причинок з виїмком Львова і Черновець є найнижший в цілій монархії, з иншими коронними краями не наступило.

Підвисшене державних причинків спричинених новим розпорядком, обчислено на окодо 400 мільонів корон річно. З сих мільонів дістане ся українському народови лиш дуже а дуже маленька пайка.

Галичина вже й доси побирала за військові причинки значно менше, якби се на ню припадало з огляду на число населеня. Тепер та ріжниця ще збільшить ся. Є безсечним фактом, що в нас половина осіб управнених до побираня військового причинка не побирає його. Страта наш в тій мір виносять десятки мільонів корон річно. Ні жаль наш загал і парламентарна репрезентація тими спавами так мало інтересують ся. Треба конечно, щоби Українська Парламентарна Репрезентація в ново скликанім парла. менті поставила внесок на підвижку військових причинків для Галичини — з окрема східної — котра під сим зглядом є дуже покривджена, хоч в наслідок воєнних подій найбільше потерпіла.

Володимир Целевич.

Вячеслав Будзиновський.

Початки козацтва на Україні.

Землі по обох сторонах долішного Дніпра (між Кримом а впливаючими в Дніпро ріками Тясмин і Ореля) звався Низом або Запорожем. Землі на північ від Низу (Запорожа) по обох боках середного Дніпра звали ся Україною. Так Запороже як і Україна були зразу під татарською зверхністю.

В часі, коли кримська орда татарська відірвалася від головної орди — Золотої, в другій половині чотирнадцятого віку, Запороже і Україна дістались під власть литовських князів. Сю власть литовські князі виконували хіба лиш на середнім Подніпровю, котре пізнійше поділено на три воеводства: кийське, брацлавське і чернігівське. Низше Тясминна і Орелі, то є на Запорожу, литовські князі держались тільки так довго, як довго жили в згоді з кримською ордою. Приміром, в наданю чорноморського побережа Бучацьким в 1442 ім році говорить ся про „замки наші: Каравул на Дністрі, Чорний город, там де Дністер паде в море, Качибей на морськیم березі, з усіма містами, портами, митами водними і сухопутними“. Пізнійше, коли розпочала ся ностійна війна між Кримцями а Литвою, на Запорожу вже не було ніяких литовських властей ні урядів. Козацьке населене Запорожа правило само собою, не знаючи навіть, що литовські князі і сю землю рахують до своїх країв.

Иншими, до Литви прилученими землями українськими, отже і середнім Подніпровем, чи тодішною Україною правили зразу князі зависимі від великого князя литовського. Пізнійше тих підручних князів покасовано, а українськими землями стали правити намістники, воеводи і старости.

В 1569 ім році Україну відобрав від Литви польський король і прилучив до Польщі.

Під польським панованем правили Україною, так само як за литовських часів, воеводи і старости.

В часі, коли Україну прилучено до Литви, Україна не була цілком безлюдна. Не густе було населене України, але все таки було. Від коли політика Москви, Литви і Польщі дозела до безпереривних татарських нападів на українські землі стали пустіти так Запороже як і середне Подніпрове. Як велике військо татарське ішло війною проти Литви чи проти Польщі, то воно все переходило через українські землі, і страшно їх нищило. Ідучи в похід, чи вертаючи з походу татарське військо розсипувалося на всі сторони меншими відділами (чамбулами), котрі ревідували кожду закутину нашого краю, забирали з собою все, що для них мало вартість. Що для Татарина не мало вартости, то сего він не забивав, але палив, або в який будь инший спосіб нищив.

Пізнійше розкажу про такі самі рабункові походи воєнні запорозьких і українських козаків. Тепер скажу лиш се, що кождий воєнний похід більшого війська татарського був також походом для рабунку. Дуже часто бувало так, що татарське військо ішло на війну не в инший цілі, як тільки для самого рабунку. Навіть в часах, коли між Кримом а Литвою чи Польщею не було війни, рабункові походи Татар в наші землі не устають. Хоч був мир і хан зі своїм війском сидів тихо, то в наші землі впадали на власну руку малі ватаги (чамбули) татарські і рабували.

Через тоті великі походи воєнні татарської орди і через безпереривні напади малих ватаг татарських не мало ні Запороже ні Україна ані хвилі спокою. Хто лиш тоді жив на Запорожу чи на Україні, мусів день і ніч пильнувати ся, аби відбиватись від напастника, або, як не було сили, схоронити ся зі своїм добром так, аби рабівник не доглянув його.

Щоби зрозуміти сї часті походи воєнні

Татарів на українські землі і безпереривні їх дрібніші напади розбійничі, треба знати сдео. Треба знати, що в тих часах не було ніякої ріжниці між війною, а рабованем чужого народу. Війна була тоді рабунком, а рабунок війною. Кождий спосіб роздобути се, що кому потрібне, був тоді чесним промислом і таки звався промислом. Рільництво було промислом, бо рільництвом роздобувавсь хліб. Польоване на звіра було промислом, бо польованем чоловік роздобував месо і шкуру. Рабунок в чужім краю або обробоване чужинця було промислом, бо сим рабунком роздобувалося всеке добро. І війна була тоді промислом. Якийсь нарід воював тоді з другим народом не все на те, щоби підбити під свою власть і прилучити до своєї держави кусень чужого краю з його народом. В тих давних часах воювалося найчестійше для добичі. Такими війнами були походи кийських князів за Каспійське море і на Царгород. Чим багатійший був якийсь нарід, тим більше грозили йому напади бідного сусіда. Воєнний похід робивсь найчестійше для добичі, для рабунку, або, щоби за рабунок пімстити ся і заплатити також рабунком і знищенем противника.

Кримські Татари були народом, для якого рабункові походи воєнні в українські землі стали ся справою житя. Земля Криму а прирівнаню до численности орди була за бідна, щоби всю татарву вигодувати. В додатку Татари не любили мучити ся ні хліборобством, ні иншою тяжкою працею. Не могли жити з промислів звичайних, кримські Татари помагали собі промислом воєнним, то є рабованем сусідів-Українців. Нацькована Москвою на Україну, кримська орда стала українські землі уважати за свій всенародний шпихлір, до котрого зголошувала ся все, коли тільки в Крими зачав ся „переднівок“, або взагалі, коли тільки до сего була добра нагода. Більші війська татарські нападали на наші краї тоді, коли сам хан, чи то з власної волі, чи з наказу турецького султана воював

Вісти з російської України.

Організація українського війська. Український Військовий Клуб імени гетьмана Павла Полуботка.

Формоване окремого українського війська на Україні іде даьше. Щоби сю справу скоро веревести в діло, основало ся в Києві окреме українське військове товариство під назвою „Військовий Клуб імени гетьмана Павла Полуботка“. Про сю справу читаємо в числі „Новой Ради“ з 12. цвітня с. р. слідує:

На засіданю товариства Українського Військового Клубу імени гетьмана Павла Полуботка ухвалено такий статут сього клубу:

§ 1. Товариство має назву „Український Клуб Військовий імени гетьмана Павла Полуботка“. § 2. Головним осідком товариства є столичне місто Київ. Філії (відділи) т-ва можуть бути по всій Україні. Товариство має своєю госпоуду, де можуть збиратись усі його члени. § 3. Т-во має на меті згуртуване й стоваришуване в одній сімі усіх воєнків, лікарів і військових урядовців української народности під прапором: Федеральної Росії — Автономної України. § 4. З тою метою т-во улаштує лекції й відчити, видає брошури, книги й часописи. Т-во уряджує прогульки, вправи, ігранки, забави і т. п. § 5. Кошти т-ва складають ся з обовязкових внесків, добровільних жертвовань, прибутків від виданя книг, брошур, прогульок, концертів і т. д. § 6. Обязковий щомісячний внесок становить: від салдата 10 коп., від юнкера (по нашому кадета — ред.) 25 коп., від обер-офіцера 1 карб., § 7. До т-ва може вписатись кожда людина української народности, що належить до війська: салдати чи офіцери, фершали, військові лікарі, військові урядовці і т. д. Військові товариші неукраїнської народности можуть бути гостями на уживанях, вироблених радою т-ва. § 8. Вступ в члени т-ва відбуваєть ся за згодою ради т-ва по рекомендації місцевих українських військових рекомендаційних комітетів, якими є органи т-ва. Особи, відомі раді, можуть бути прийняті до клубу й без рекомендації. § 9. Рекомендаційний комітет вибираєть ся загальним голосуванем в кожній військовій окремій часті і складаєть ся

не менше як в 3 і не більше як з 11 людей української народности. Сей комітет рекомендує членів з своєї військової часті. § 10. Справами т-ва кермує рада т-ва, яка складаєть ся з 24 членів і 12 до них кандидатів. § 11. В склад ради мають обовязково увійти: 1 генерал, 1 штабовий офіцер, 3 обер-офіцери, 1 лікар військовий, 1 військовий урядовець, 2 юнкери, 7 салдатів, 2 фершали, а останні — по вибору загальних зборів. Кандидати вибирають ся в тій же пропорції, уважаючи генералів і штаб. офіцерів за одну категорію. § 12. Рада обирає голову і двох заступників, писаря радного (секретаря) й двох заступників йому, скарбничого і підскарбія. § 13. Засіданя ради дійсні, коли на них прибуло не менш 12 членів ради, в тім числі голова або його заступник і секретар або його заступник. § 14. На обовязку ради полагаджувати усі справи т-ва, кермувати й направляти його жите згідно з статутом і ухвалами загальних зборів. § 15. Для улаштуваня відчитів, видаваня часописів, і т. д., як загальні збори, так і рада обирають особливі комісії спеціального призначеня. § 16. Загальні збори — верховна управа всіми справами т-ва. Загальні збори бувають звичайні і надзвичайні. Звичайні мають відбуватись 16. березня (марта) — що року, надзвичайні по потребі. § 17. Крім загальних зборів усіх членів т-ва, відбувають ся в першу суботу по першій даті кожного місяця збори усіх рекомендаційних комітетів (§ 9.) для виробленя спільної діяльности в осягненю мети т-ва. При потребі збори рекомендаційних комітетів можуть відбувати ся частійше. § 18. Майном т-ва заряджує особлива господарча комісія, яка обираєть ся на загальних зборах з 5 людей на основах § 11. і 3 кандидатів. § 19. Грішми т-ва завідує рада т-ва. Асігновки мусять бути підписані головою, секретарем і скарбничим або їх заступниками. § 20. Для ревізії й догляду за діяльністю інституцій товариських вибираєть ся на загальних зборах ревізійна рада з 5 членів і 3 заступників. § 21. Т-во має печатку з своєю назвою.

Українське віче салдатів і офіцерів фронтовиків, зібране 28. березня (марта) 1917 р.

з Литвою чи Польщею. Коли між Кримом а Литвою і Польщею був мир, то і тоді майже що дня появля ся в сій або тій, дотатарських кочових близшій околиці малий чамбул татарський, або мала ватага з кількох розбійників, щоби захопити пару коний, пограбувати пару осель, взяти в полон пару осіб.

Окрім коний і всяких дороговцінностей головною ціллю татарських нападів на наші землі і головним предметом їх рабунку був ясир. Татари старали ся забрати з собою як найбільше людей, головно молодих і сильних мужчин, молодих, здорових і гарних дівчат. З тих, від нас забраних людей Татари мали ріжну користь. Як забрали кого з багатой родини, то властитель забраного давав про се родині знати, навначав ціну за него і прирікав його випустити, як родина пришло гроші на викуп. Як Татарин був багатем і потребував робітників, то задержував полонених у себе як невольників робітників. Не викуплених і непотрібних Татарини полонених він продавав. В Криму найбільшим торгом на невольників було місто Кафа. Призначених на продаж невольників Татари зганяли, як коний або волів, до Кафи і там їх продавали. Місто Кафа заосмогрювало пів світа бісурманського українськими невольниками, особливо гарми українськими дівчатами. Мужчин продавано до тяжких робіт, особливо властителям турецьких галер (вслівані кораблі). На тих галерах приковувано невольників на ціле жите до лавки і до весел. Також свій податок турецькому султанови платили Кримці невольниками. Як Татари напали на наше село, то забирали все, що могли донести їх власні і у наших людей зрабовані коні. Знищивши все, чого не могли забрати, вирізавши всіх, кого лиш не могли пігнати з собою, а також всіх старців і дітей, Татари старались як найскорше утечи перед козацькою погонею.

Таким то сусідом нашим був кримський Татарин, від коли Москва збунтувала його

проти нас і від коли князі литовські відступили від політики князя Витовта, що живучи в згоді з Кримцями держав їх здалека від наших земель.

Такими самими сусідами як Кримці, були також інші орди татарські. На захід від дніпрового устя кочували очаківські Татари. Воно мали навіть якийсь час власного султана, що сидів в Очакові. Далі на захід, по обох сторонах долішого Прута кочували Татари буджацькі. Всі ті орди татарські допікали нашому народови таксамо, як Татари кримські. Також інші, від Турків зависимі народи бували у нас небажаними гістьми. Іменно зчаста зазирали до нас Молдовани. Приміром, з початком 1510 го року разом з Турками і Татарами напав на Поділе і Галичину також воевода молдавський.

Такий край, в яким людина ні на хвилину, ні в день ні в ночі не була цевна свого життя, бо, як не похід великого війська татарського, то грозив бодай наглий напад малої ватаги татарських розбійників, не міг скоро залюднити ся. Але і се населене, яке лишилось з часів спокійніших не могло в краях о безпечених перед безперервними нападами диких орд і розбійницьких ватаг.

Волинська шляхта говорила в 1540-их роках: „Тут на Волині будь єсть або не єсть премирє з Татари, тогда предєсь з коня мало зседаєм“. З всіх українських земель Волинь ше найменше терпіла від татарських набігів. Коли-ж мимо того волинська шляхта через сі набіги мало коли з коня зседала, то що мусіло діяти ся в дальших, полуднево східних землях наших, в землях сумежних з татарськими?!

В ті часи безперервних нападів татарських не могло бути бесіди о рільництві. Ніхто не думав сіяти збіжя, бо збіжє в поли показало би шляючим ся чамбулам татарським, що десь недалеко живуть люди. Тим часом люди в сім краю мусіли сидіти так, щоби їх оселю не легко могло знайти око

у Києві, щоби запобігти дезорганізації війська і зміцнити його воєнну силу постановило:

Найперше, треба зорганізувати українську національну армію з усіма родами зброї.

1) В склад сеї армії повинні входити:

а) Довволений уже охочекомонний полк, для котрого потрібно негайно виділити кадри.

б) Зі всіх тиллових частий виділити салдатів і офіцерів Українців на формуваня українських полків по звичайному військовому статуту полків піших, кінних, гарматних бригад, інжинірних команд, команд фльоти і авіації з урядовою мовою українською.

2) Що-до фронтових частий: всіх Українців салдатів і офіцерів згуртувати по змозі в окремі національні групи, спровола, як то зазначено в переднім пункті.

3) Вважаючи на те, що землю українську починають захоплювати в свої руки чужинці в справах спекуляційних, просимо Українську Центральну Раду вжити заходів, щоби народні добра не продавали ся і не віддавали ся на аренду чужинцям на довгий час, до виданя нових законів і стежити за сим через спеціальних комісарів.

4) Сі ухвали подаємо до відома Українській Виборчій Раді і Українській Центральній Раді і просимо зробити відповідні офіціальні заходи перед тимчасовим урядом, аби переведеної як найскорше сі ухвали у жите.

Торжественне відкритє першої української гімназії у Києві.

„Кіевская Мысль“ з 21. марта доносить: 18. марта с. р. о 4-ій з половиною год. дня в льокалі гімназії А. Жукуліної відбулось торжественне відкритє першої в Росії української гімназії. На відкритє зійшли ся українські громадські діячі а також до сотки дітей будучих учеників першої національної української гімназії. З початку відправлено торжественний молебєнь. Священник о. Погорілко правив в українській мові. Після молебня він з великим почутєм виголосив промову.

Відтак виступив цілий ряд промовців Першу урочисту промову виголосив проф. М. Грушевський. Потім промовляли І. Стещенко, директор гімназії Н. Холодний, закладник уніятський священник о. Михайло Це

Татарина. Ше й тому не виплатило би ся сіяти збіжє, бо Татари були би його знищили ше заки воно достигло. При хліборобстві були би потрібні ріжні будинки господарські. Але сі будинки якраз навели би татарву на господаря. В zagrożених Татарами сторонах люди могли жити лише в землянках, яких око нишпорячого ся по степах Татарина не годно було доглянути. Через те не могли бути в тих сторонах більшє оселі людські, бо як би які буди, то Татари що дня навідували би ся до них.

Гадав би хто, що через тоту небезпеку татарську Запороже і сусідуюча з Запорожем частина України перемінилась в безлюдний край, через котрий лише часами перебігають татарські ватаги, щоби дібрати ся до заселених сторін. Так не було. На Запорожу лишилось козацтво, яке там жило ше в часах панованя татарської орди над українськими землями. Сі споконвічні запорозькі козаки не тільки не утікли з тої країни вічної війни, але противно, їх число росло, бо до них приходили і лишали ся у них люди з всіх земель українських. Також полуднева Україна стала поволі залюднювати ся приходцями в північній Україні, з Волині, з Поділя і з Галичини.

Що приманувало їх в ті, Татарами вічно нищені сторони?

Одних приманувало багатства краю, других приманувала безперервна борба з Татарами.

Україна і Запороже були дійсно краями, про які говорить ся, що то „земля пливуча молоком і медом“. Посвідчили се ріжні чужі люди, що переїздили через сей край і відтак в книжках написали, що вони бачили. Тут наведу кілька таких описів Придніпрянщини. Литовець Михайло Литвин так пише про Україну в шіснацятім віці:

„Київ має ґрунти такі родючі і легкі для обробленя, що як виорати їх парюю волів, і то тільки один раз, буде пребогатий урожай. Навіть необроблені сі ґрунти дають

гельський (в Камінки Струмиліві — ред.) член виконавчого комітету С. Єфремов та українська письменниця Старицька Черняхівська. Присутні діти відспівали національний гімн „Ще не вмерла Україна“.

10.000 рублів на будову української гімназії у Києві.

„Кіев. Мысль“ з дня 21. марта (3. цвітня), після опису української маніфестації у Києві, подає ще отсей характеристичний факт:

Підчас віта на Софійській площі Д. Куницький жертвував 10.000 рублів на будову української гімназії.

Маніфестанти урядили п. Куницькому овацію.

Світова війна.

На російсько-румунському фронті.

Не було ніяких помітних подій. Москалі віддавна грожали офензивою на сім фронті і сего тепер домагають ся від Росії Англія і Франція для улєкшення французько англійської офензиви на західнім фронті, але в російській армії має панувати тепер такий розгардіах, що про ніяку офензиву — принайменше на разі — Москалі не можуть і думати.

На Балкані.

Звичайна перестрілка артилерії в луку Черни і між озерами Преспя і Дойран. Більших підприємств не було.

На італійському фронті.

Звіти приносять дуже мало про події на сім фронті. Видко, що обі воюючі сторони займають вижидające становище і тільки місцями від часу до часу маркують війну артилерійською стріляниною, підприємствами немешщих військових відділів і воєнними літаками.

рослини ноживні для людей своїм корінем і стеблом. Також дерева з ріжними благородними овочами і виноградні лози з великими китяками, зовсім добрими, ростуть дико самі подекуди на скалах. В старих дубах і дублястих від старости буках здибають ся з часта рої пчіл і стільники прегарні краскою і запахом. Звіря в лісах і полях така сила, що зубрів, диких коний і оленів бють тільки для шкіри, а з мяса беруть тільки хребетні, товстіші часті. Решту кидають, так його багато. Оленів і диких кабанів ніколи не вживають. Диких кіз така маса прибігає зимою з степів в ліси, а літом в степи, що селянин бє їх тисячки. На ріках дуже багато бобрових гнізд. Птахів предивна сила, так що весняною порою хлопці набирають повні човни качачих яєнь, диких гусий, журавлів, лебедів, а пізніше набирають повні хижі молодих птахів. Орлят беруть до кліток задля їх пер, що приладкують ся до стріл. Собак годують заірччим мясом і рибою. Ріки бувають там повні риби, коли нечувані маси осетрів та вищої великої риби йдуть з моря в солодку воду. Тому деякі ріки звуть ся золотими, особливо Пріпеть. Дійсно вона в однім місці, коло Мозиря, коли прибуває свіжа вода з жерел, на початку марта, що року наповняє ся таким множеством риби, що як кинути спис, то він сторчить і держить ся просто, немов би його встромив в землю — така там густа риба! Я сам не повірив би, як би не бачив часто, як там черпали без перерви рибу і часом наловляли в однім дні тисячку маж приїзжим купцям, що приходять туди під той час, коло повороту сонця“.

Інший чужинець пише:

„Чуда розповідають про незвичайну видатність ґрунту. Оброблений найліхше, дає меймовірні урожаї. Засів вертаєсь до сто разів. Сїяти що року не треба. На Поділю досить одного року зорати і посїяти — уродить і на другий, а дасть в однім році другий і третій урожай. Як лишити плуг на по-

На заході.

Найбільша битва в теперішній війні, що йде тепер на заході, вже майже на укінченю, бо Французи і Англіїці стративши понад триста тисячів людей, анчерпали ся і ждуть на дальші скріплення. Тишини — як на східнім фронті — там нема і битви ідуть дальше, хоч не в таких розмірах як в послідних двох тижнях.

В великанських борбах на заході Французи і Англіїці увели доси в бій понад мільон жовнірів. Англіїці вислали доси до битви 44 дивізії, з того 12 у друге, що робить разом сімсот тисячів жовнірів, а Французи даремно хотіли осягнути побіду, посилаючи до борби 53 дивізії, що дає чотириста тисячів жовнірів. Одноким успіхом того великанського зусилля, се великанські втрати.

Відперто отже наступи Англіїців під Арра і наступи Французів над Ен і в Шампані. Здаєть ся однак, що треба там ждати нових великих кровавих битв, коли тільки Англіїці і Французи одержать нові резерви.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німецького генерального штабу за час від 2. до 8. мая с. р. включно.

Звіти австро-угорського генерального штабу.

Війна з Росією і Румунією.

(2/5) В області на північ від провалу Ойтош відперто зовсім наступ російських відділів. Впрочім місцями оживлена діяльність артилерії.

(3/5) Фронт архикн. Йосифа: Наступ кількох неприятельських сотень на наші становища в долині Путни відперто, причім неприятель потерпів кроваві втрати. В інших частях фронту місцями значнійша діяльність артилерії.

(4/5) Фронт архикн. Йосифа: Вчера вчером вломано російський атак перед нашими становищами на північ від долини Сушіти. На прочім фронті не було зміни.

ли, то він за два три дні так заросте, що трудно його знайти. Трава на пасовищах така висока, що волів, як пасуть ся, ледво видко в ній. Часом навіть і роги з трави не видко. Ґрунт такий родючий та тяжкий, що треба запрягати по кілька пар волів. Пчіл така сила, що вона робить стільники не тільки по дуплах, але й по ямах. Риби місцями така маса, що вона гине від тісноти по озерах і затоках, коли вода почне убувати“.

„Я сам бачив, — пише третій — як на устю Орелі, закинувши невід, витягнули більш як дві тисячі штук риби. Найменші були довгі на стопу. Самару козакі звуть святою рікою, за її богатства. Її околиці найбогатші воском, медом, звірною, будівленням деревом. Тут пробує маса рибалок, що за браком соли вялять рибу в попелі, а також сушать її в великих масах“.

В середині шіснацятого віку правительство вислало на Україну ревізорів, щоби списували доходи старостів на Україні. В рапортах про сі ревізії вони пишуть про тих Українців, що з подальших земель заходили в східно-полудневу Україну і в запорозькі землі:

„Уставичне там живуть на мясі, на рибі, на меду з пасік, з свепетов і ситять там собі мед яко дова“. Суть інші пасіки, що і три оселі не стоять за одну пасіку (у брацлавських місцях), при котрій є на милью землі, а найменше на пів милі; также в него пашня, стави спустни, пчіл множество, звір всякий, сади і огороди овочеві роскішні і всякий инший ножиток.

„Пашня там (в Брацлавщині) родить всяке збіже всегда ліпше, ніж при котрім иншим замку“. Коням і всякій худобі ховане там роскішне по дібровах і свиням по дубинках через зиму, а там радо всяка худоба множить ся. Зубрів, оленів, лисниць і иншого звіря множество велике. Меду теж офитость велика, а передно доброго, чистого, білого без бортей і без всякої праці велика, не тільки з пасік, але готового з вепетов видаючи.

(Конець буде)

(5/5) В околици на північ від Зборова неприятель перевів розсаженє мін, яке однак було безуспішне. На прочім фронті не стало ся нічого особливого.

(6/5) Зовсім не було важнійших подій.

(7/5) При сприяючій погоді була вчера з обох сторін дуже оживлена діяльність летунів. В східній Галичині зістрілено два ворожі літаки.

(8/5) Положене незмінене.

Війна з Італією.

(2/5) Положене не змінило ся.

(3/5) Не стало ся нічого особливого.

(4/5) На цілім фронті звичайні артилерійські і міннові бої. Під Горичією неприятель пробував газового атак. Завдяки осторожності наших війск і успішности наших оборонних засобів атак не повів ся.

Наші хоробрі летуни вчера у воздушній боротьбі струтили 3 неприятельські літаки на височині Краєу і один коло Флітш.

(5/5) Положене не змінило ся.

(6/5) Нинішньої ночі повело ся одий з наших стеж вдерти вдерти ся до неприятельського роза близько Горичії і ваяти до невод його залоту, зложеноу в 1 офідира і 40 жовнірів. Поза тим не було важнійших подій.

(7/5) Не було важнійших подій.

(8/5) Положене незмінене.

Звіт німецького генерального штабу.

На сході.

(2/5) Фронт кн. Леопольда Баварського: В кількох відтинках огнева діяльність російська, супроти того і наша була значнійша як в посліднім часі.

Фронт архикн. Йосифа: В горах над границею Молдавії кілька російських батальонів атакувало наші становища на горах на північ від долини ріки Ойтош; їх відперто і завдано їм значні втрати.

Група Макензена: Не стало ся нічого нового.

Македонський фронт: Значна боева діяльність в луці Черни і на західнім березі Вардара триває дальше.

Одна з наших воздушних ескадр заатакувала бомбами склад муніції коло Бая над Черною. Завримічено добрий наслідок.

(3/5) Загальне положенє не змінило ся. Між долиною над Сушітоу а Путьною зломано огнем російський наступ, причім неприятель потерпів значні втрати.

Македонський фронт: Значний огонь під Монастирем на західнім березі Вардара і на південний захід від озера Дойран.

(4/5) В Карпатах заатакували три російські батальони без успіху наші становища на північ від долини Сушіти.

Македонський фронт: Між озерами Преспю і Черною і обох сторонах Вардара і над Стумою хвилями відживала діяльність артилерії.

(5/5) Оживлений російський огонь між Ковлем і Станиславом спричинив відповідну до сього відплатну стрілянину.

Македонський фронт: На захід від озера Дойран і на низині Стуми віджила в ріжних перах діяльність артилерії.

(6/6) Над Одесою вчера появил ся німецький літак.

Македонський фронт: Значний гарматний огонь в луку Черни триває дальше, а спрямований на поодинокі наші становища коло Пральова.

(7/5) Крім відокремленого огня на фронті панує спокій.

Македонський фронт: В луці Черни гарматний огонь зростає хвилями до значної сили. Слабші відділи неприятельської піхоти, які висували ся до наших становищ, шукаючи стрічи з нами, легко відперто. На захід від Вардара наступи неприятеля на болгарські сторожі скінчили ся нічим.

(8:5) Без зміни.

Македонський фронт: Між Озридою а озером Преспа австрійські, німецькі і турецькі війська відбили кроваво ворожі наступи. В луці Черни слідували вчора по дводневнім сильнім артилерійським приготуванню ворожі наступи на ширині 8 км., їх відперто. Нині рано нові наступи стрінула та сама судьба. На захід від Вардари і над озером Дойран оживлена понад звичайну міру діяльність ворожої артилерії.

Зі світа.

Росія.

Російська революція й її представники не можуть ще тишити ся зі своєї перемоги. Боротьба між прихильниками війни і мира триває далі в Росії, а навіть змагається. По одній боці тимчасове правительтво зі своїми органами й агентами, по другій великі маси народу, не хочуть жертвувати себе для справи дальшого ведення війни. Ту боротьбу репрезентують оба соціалістичні провідники Плеханов і Ленін, які вернули з вигнання до визволеної вітчизни, але — і се треба мати на увазі — перший з Італії, а другий з нейтральної знімченої Швейцарії. Ленін мусів навіть боронити ся зі своєї агітації перед радою робітників і жовнірів і не встиг переконати великанського множення заступників мужиків, робітників і жовнірів. За те знов Плеханова та сама рада іменувала своїм членом. Між обома, здається, стоїть міністер справедливости Керенський, який, як се часто в опозиційних мужів, що досягнули влади, буває, займає вигідне становище, хоче зі своїми правительственними товаришами і для них далі працювати, але не може дати відплатити собі коріне, на яким досягнув свій вплив. Тимчасом вироджують ся чимраз більше настрої, які у перше можуть вийти на верхню. В Петрограді убито генерала. Се не було би може нічим більше як місцевим випадком, який часто проявляється, але тепер має се о много важкіше значіння. Тимчасове правительтво осуджує се за давним взірцем як смутний випадок. Певна річ, що прихильники попереднього правительтва беруть та кож участь в сих заворушеннях, щоб промстити дорогу протиреволуції і видвинути на ново царя.

Росія отже може видіти, що її нову волю здобуває ся дійсно, але воля не є певна, коли на західнім фронті держави може неприємель поступити далі.

В четвер 3. с. м. відбули ся в Петрограді великі демонстрації перед Таврійською палатою, де радить дума (парламент). До сих демонстрацій прилучив ся батальон фінляндського полку. Інші війська рівнож прилучили ся так, що разом зібрано ся 15.000 жовнірів з прапорами. Почали ся проти демонстрації за правительством. Робітники були дуже непрявно настроєні для правительтва. Як вже донесено, о півночі промовив до товпи Мілюков. Його бесіду прийнято з запалом. Протягом дальшої ночі настрої товпи ставав чимраз прихильніший для правительтва. Богато осіб хотіло в розмові з жовнірами і офіцерами дзвідати ся, що спонукало жовнірів до їх поступованя. На сі питання переважно не дістали відповіди. Деякі казали, що скликали їх старі жовніри, інші що постувають так на примяз. Здається, що вони думали, що буде досить, щоби тимчасове правительтво подало мирові умови, а Німеччина їх прийме. В многих фабриках прийняли робітники резолюцію, яка ганьбить правительтво і домагається відданя правительственної влади виділові робітників і жовнірів. Громади робітників удали ся до будинку думи. Небагом прибув великий похід прихильників правительтва, в тім много жовнірів волинського полку. Обі громади демонстрантів розійшли ся спокійно.

Демонстрації повторили ся в п'ятницю 4 с. м. Сотки тисяч осіб зібраних на Невським Проспекті і інших великих улицах. Тягарові автомобілі переповнені жовнірами переїздили без виразної мети улицями міста. Улицями перетягали тисячі маніфестантів з прапорами і написами, на яких видніли кличі

всіх груп політичної опінії товпи. Рано місто — здавало ся — було поділене на два табори, на прихильників і противників правительтва. Небезпека для тимчасового правительтва минула, правительтво лишається. Провідники виділу робітників і жовнірів уратували положення. Без них було би правительтва повалене, а наслідком сього була б домова війна і позне безголове. Сид разом небезпека була більша, ніж колинебудь від хвилі вибуху революції.

Пізнім вечером в четвер 3 с. м. почала ся спільна нарада тимчасового правительтва, викорюючого виділу ради робітників і жовнірів та комісії думи. Від початку було пізнати, що обі сторони хочуть дійти до порозуміння. Члени правительтва здали точну справу про положення і не укривали його грізних сторін.

Президент міністрів Львов заявив, що правительтво є готове уступити иншим людям, які найшли би більше підперте у народі. Міністер війни Гучков адав справу з відносин на фронті і сказав, що положення на фронті є дуже позажне. В тій хвилі стан армії викликає велике занепокоєння. Треба зараз видати зарядження в цілі привернення карности і піднесення духа. Вправді положення не є безнадійне, але коли теперішній стан потриває далше, то можуть прийти прикрі наслідки, бо російські жовніри відмовляють офіцерам послуку. Маси народу легкодушно задивляють ся на мирову балаканину, думаючи, що можна досягнути мир просто через зложення оружя. Вкінці Гучков заявив, що не стремить до забору чужих країв для Росії.

Німеччина.

В Берліні рають далше німецький парламент. На внесення соціально-демократичних послів вибрано окрему конституційну комісію, котра має на цілі розширити теперішню німецьку державну конституцію. Ся комісія ухвалила вже, що німецький канцлер (президент міністрів) і державні секретарі (міністри) мають бути відвічальні перед парламентом (до сього не було). Далше прийняла комісія внесення, після якого в часі ведення війни через Німеччину, для замкнення або відрочення німецького парламенту потрібна його згода. В часі наради представник правительтва вказав, що в жаднім краю на світі нема подібної постанови. Комісія прийняла відтак внесення, після котрого іменованя офіцерів і урядників маринарки на ступають за підписом канцлера держави або державного секретаря уряду маринарки, а іменованя офіцерів і урядників сухопутного війська за підписом міністра війни відповідної союзної держави. Внесення каже далше, що за адміністрацію маринарки відповідає канцлер держави, зглядно секретар держави державного уряду маринарки, за адміністрацію сухопутного війська міністри війни союзних держав супроти союзної ради, зглядно німецького союму. Баварію ті постанови не обов'язують.

Ухвали комісії прийдуть під наради повної палати парламенту, се без сумніву будуть прийняті. В той спосіб Німеччина з держави на скрізь поліційної — в дуже многоім подібної до давнішої царської Росії — стане ся новочасною конституційною державою. Світова війна і революція в Росії причинили ся отже до розширення народних прав і в Німеччині.

Соціалістичний з'їзд в Стокгольмі відложеной.

Дня 16 с. м. мав ся відбути в столиці Швеції в Скокгольмі з'їзд соціалістичних (робітничих) послів з парламентів воюючих і нейтральних держав і соціалістичних провідників з тих держав для наради над покінченем світової війни і заключенем мира. Відбути такого з'їзду мало би безперечно великий вплив для присвішення мира, бо по раз перший зійшли би ся відпоручники воюючих сторін. Проти з'їзду виступили однак французькі соціалісти і на їх домаганя сей з'їзд відложено на 17 червня с. р. Тим самим упала надія на скоре присвішене покінчення війни.

Греція під контролею державного порозуміння.

Над державним житєм Греції рішили держави почвірного порозуміння розтягнути контролю. Італійський відпоручник обійме контролю поліції, французький буде наглядати пошту і телеграф, російський залізницю, англійський пристани. Греція буде поділена на 4 округи. Кажуть що західна Греція і Епір будуть під італійською контролею. Ходять чутки, що держави почвірного порозуміння рішили усунути грецького короля Константина, оголосити Грецію республікою і поставити бувшого грецького президента міністрів Венізелоса як президента республіки.

Китай виповів Німеччині війну.

Найбільша на світі держава, що має понад чотириста мільонів мешканців — отже більше як ціла Європа — Китай (Хіни) виповів війну Німеччині. Се нове виповіджене війни Німеччині не буде мати більшого впливу, бо Китай не вишле ніякого війська на поміч державам почвірного порозуміння.

Стефан Пятка.

Ні собі, ні своїм.

(Конець).

Тільки чотири пейсички бігають, як на здекуцію до Андрія Багрія по бараболлю, муку і цукор. Найстарші два близнюки, такі на себе схожі, що тільки по пліщу на голові пізнаєте, що се Майлех, а той другий безплішу то Шльойма. Всі чотири зіркачі як постають в порозі, як повліплюють зеленко-ваті котячі очі в Андія, то він старий і начальник і провізор мимохить імаєть ся за па-зуку і здаєть ся йому, будьто його щось по шкїрі скобоче. Два позістали також близнюки прийшли на світ, тільки Мехель із села забрав ся.

— То євреї — говорять салдати.

— Вони уже так як оглашені: уміють перехрестити ся, змовити Отче наш, Богородице, всю молитву — оправдує Андрій своє мехельофільство і велить пейсичкам хрестити ся. Та жидки перед салдатами із страху мало із шкїри не вискочуть, але хрестять ся і тремтять як на тортурах... Одні салдати сміють ся, говорять: — єто грешно, а другі говорять: — єто неспарядок... Перетреллють всі чотири разом словно в горячі, а сважить ім: „забирайте ся!“ кожний за своє хапас: той за бульбу, той за муку, той за цукор і та-щуть ся з тим у хату, фурделять, аж курить ся за ними.

Вернули наші, вийшла процесія напро-тив з Андрієм Багрієм на чолі, радість загальна, а у Мехлиха найбільша: Мехель вер-нув також, не жандаром, лише суперарбітро-ваним інвалідом; щось в нутрі поспув ся, склавів; нужденний, лучших на окопище ве-зуть. Мехлиха сейчас послідну курку під ніж і варить в горшку кошернім.

— Тільки курку зїсть — каже — так за-раз подужає і прийде до себе.

Дурноватий Базько також вернув ся. Шо-він робив поміж Німцями, нічого не довіда-єте ся. Одно тільки, куди ходить і людям і звірятам розповідає: у Відни нагодували його так тлустою солониксо, мало не тріснув, мало Богу душі не віддав; пів року оліся в череві його різало. Який був запльивистий перед тим, таким й остав ся, навіть і недуги вушної не запропастив за границею; все плі-ль по нїм лизить. А зять його ладив ся уже і в грамоту усонших вписати, так само, як кличуть Базьком, не Василем, щоби добре означити душу раба Божого. Тимчасом ви-диш, навпаки піде: зять пішов до війська з „маршкомпанією“ і відзій дурний Базько єще мудрого раба Божого Яюка в ряди помина-ючих запише.

Тільки Мехель розглянув ся по аренді, недоїв курки, поїхав з Андрієм Багрієм до повіту. Багрій розповів старості як перед Господом „всю правду“, скільки він настраж-дав ся всілякої нужди, тарапати, як то над ним всяка плінь ісдівала ся і його господар-ство загирила до нащадку. Розповідає, роз-

писує свої інвазійні страсти в такому страшнім виді, що ви слухаєте і мимохіть причисляєте його до гурту великомучеників. Впрочім Андрій Багрій і Мехель Какалайник і без того оповіданя були в старостві в золотій книжці записані як вірні коліноприклонники і випробовані при виборах на всі боки взірцеві горожани. Вони оба поїхали до міста в „порожні“, а вернули в село в повні. Андрій Багрій комісарем громадським і підприємцем до шутрованя доріг в цілім повіті, а Мехель Какалайник таке комісарем на кілька сія чи громад. Вї здивували ся в Портковичах і було чого таки на правду здивувати ся. Гаврило Кислявка і Панько Болячка врожжили Андрієви Багрієви гаки шибеницю, або найменше двацять п'ять літ тюрми, коли наші вернуть ся, а тимчасом навпаки: їх обох забрали невдовзі за се, що ніби мали витати Москалів хлібом і сіллям. Іцко Цибулька, акцизник і гандляр лісами, мав на них донести. Щось воно в тім було, але до правди далеко. Вони оба аж із під ліса приманджали в село у корчму; Гаврило Килавка в новісенькій кучмі, а Панько Болячка в лянній з вишиваним передом в кривульки а довжезній по кістки сорочці. Хотіли похвалити ся обновами, а тимчасом тільки сорому наїли ся. Килавці якийсь нетверезий козак взяв з голови нову кучму, а заложив стару драптиву і облізлу. Та Килавка з лютости кинув на очах сотки людей сею клапанею в гноївку перед корчмою і простоволосий забрав ся до дому.

Болячці ще поганійше скоїло ся: його буяни, збиточники вхопили на руки, піднесли на воздухи, обрізали на нім нову лянну з кривульками сорочку повисше бедрів, стягнули обрізану часть туди через голову як новавицю.

— Ніяково сивому дідови в такій довгій рубашці, та й ще по штанах... Се тільки так баба... Лишня часть нам в сяніжці знадобить ся — стільки Болячці сказали на пращані і більшу половину сорочки покраяли на онучі до чобіт.

Вони тільки мали всеї парадиз хлібом і сіллям і за се оба мало житєм не заплатили; дві неділі в темній, гнилій, вонючій дірі на мокрій землі з шурами під ключем, а опісля коло ратуша перед всім ярмарковим міром резолюція:

Уже і на свою телігу не сідали, тільки пільними стежками пішком у хату, щоби ніхто не видів. Соромно на світ показувати ся.

Та й другим і в наших Портковичах і в других селах, не манна з неба не і блага часть дістала ся. Найбільше за се, що купували від козаків всіляку дорогу швабщину майже за півдармо, чи як говорить ся за п'єсі грош. До Фрузьки Незагнаної принесли були козаки якусь пошевку з подушки, а вона ушила з того запаску чи передник, нарядила свою дівку і післала на саме Воскресене в Свинне на відпуст. Іде дівка до церкви, а її з переду монограм на запасці такий на три пяди червоніть ся, аж горить до сонця на кілька сот кроків. Тут зараз пізнала дідишка Срулейбиха, що тота запаска з її пошевки. Дівку пустили,

Та й незвинним дістало ся тисячу разів більше ніж винним. От возьмім в примір Катерину Осеречичку, невіста з четвернею дробу, муж на війні, а вона робітниця заходить собі світа, як може, але чесно. Салдатам біле прала і з того жила для своїх діточок. Та салдати боготворили її за се, що вона така чесна, що так пацькує коло „ребятішок“. А одного дня прийшла ревізійна комісія, веліла отворити куфр, і все з куфра в один тлумак бабі на плечі і тащи з тим до команди. Несла невіста свою працю улицями, не плакала, а відклипувала із сорому. Аж жид зізнав, що се не рабоване, що той жупан і кацабайка і проче платє купила вона для себе і для мужа днем перед своїм вінчанем і що еще шістьдесят коро. Йому винна.

Вернули невісті лашки, веліли забирати ся за двері. А де честь її?

Так то так. Щоби надшванці правдою дихали, то ненадшванці не сміли би говорити: — Пожди небоже, смерть всім радо поможе, у неї одної єще правда та справедливність.

Та кому, як кому, а нашому Андрієви Багрієви все золота пшеничка до якогось часу сипле ся: збивав сотки за Москалів, збиває і за своїх, із всіх боків плине, як ріки до моря: із апровізаційного і із коров і курій, масло, сир, яйця на вагу срібла і дві пари коний, кожного дня найменше соточку корон в мішатко за пазуху. А все

Мехлем Какалайником разом, кому біда, плач, скрежет зубів, а їм обом гаразд.

Линули в село Турки, розмістили ся по хатах, Андрієви Багрієви свіжі горячі пироги з густою сметаною. Щось не злюбили Турки Мехля, зверла старшина турецька його з комісарства, заіменувала Андрія на свою руку комісарем і додала до помочи Шваба Шварца Ганспідра, щоби могла порозумівати ся з Андрієм. На Андрія Багрія голові і достата бараболь і форшпанів і баранів, кому біда, вонь неприємна по хатах, сопухи всюди старої козлятини, а йому гаразд.

Та з Турками загостила в Портковичі невидана, неслыхана коширка невисловлених частий тіла: коло керниць, потоки, саджавок, всюди кошерове не таке дивоглядне, що невістоньки і по воду не йдуть, щоби не глядіти на сю східну церемонію. І парня се одна із головних заповідий Турка: не випарить ся на свою святу п'ятницю, то й п'ятниця не свято, себ-то наша неділя.

Зладив Андрій Багрій Туркам парню на кінці села у Марини Басрайки хаті. Іменно Турки собі самі владили: випхали Басрайку з дев'ятерою нелітків до ванкірику, а самі в просторій новій світлиці пражуть каміне, ллють на жар воду і паруть ся, а нечистоту, грязь, по під підлогу, нехай собі пливе на подвір'є.

Іде Басрайка до комісаря Андрія Багрія з жалобою, а той її відсилає до староства. Іде невіста до старости, оповідає, що у неї дев'ятеро як „гарбузята“, муж на війні, а Турки її з хати виганяють, а староста відсилає її знова до військової команди. Тут повело: приїхала комісія санітарна, наказала Туркам такої парні, що заразу в воздузі множить. Та заказ одно діло, а парня Турків друге: тільки комісія відїхала, Турки Басрайку з дев'ятьма „гарбузятами“ до ванкіру, і самі дальше паруть ся.

Басрайка також не втія бита і не маківкою поена: пощастило ся затикати комин з ванкіру, комин затканий, дусать ся Турки, добивають ся до ванкіру, кричить на всю глотку, а дев'ятеро „гарбузят“ також вереденять, чути на другий кінець Порткович, достоменний — штурм!

Іменно тота парня в Басрайчиній хаті наробила в цілих Портковичах нещастя. На саме Успене Богородиці займила ся парня, а з неї бішена буря

І не диво тото? Півтретя року різні язики через село переходили, тижнями бомби понад хати перелітали, під хатами огонь клали по стодолах, загатах, стайнях курили і аж Басрайчина парня угарадила: зачало ся з парні

на будинках Андрія Багрія закінчило ся і показало його мнине убожество: пшениці, жита і в шпільрі і в підземних хідниках перетворили ся в душливі сопухи згарища. Та се еще найменша шкода, але тисячі в золоті, в сріблї і банкнотах, се його мучило. Сам Андрій Багрій прибіг з церкви, вже було по всім: при пожарищі був тільки придурковатий парубок; вигорвав перепалені цвяхи і куски заліза, се б то дорожочинности, а стара сива дівка заводила за червоними шматами і смолінками; жінку попечену доньки понесли до себе. Більше нікогісенько не було, всі пішли себе спасати, а Турки також: „сакомпак“ вибрали ся під ліс на толоку.

Андрій відобрав від парубка пожарний гак, став розтягати звалені на купу тліючі бальки в тім місци, де стояла хатна комора. З тяжким трудом дістав ся на восток на псжадане місце, підняв в помості незамітний затвір глянув до середини і заричав нелюдським голосом, та повалив ся на згарище!

Скритка залізна начинювана десятками літ щирим золотом, леліана скупаревою душею, пропала без вісти. Закопаний „талант“, кількадесят тисячів в золоті, не згорів, а десь загорив ся.

Складав цілий вік на се, щоби ні собі, ні своїм, а марі в зуби.

Б. 21. цвітня 1917 р.

Представлення до повітових комісій причинкових і жалоби до ц. к. найвисшого трибуналу адміністраційного у Відні в случаю відмови причинка на удержанє

„вносить адвокатська канцелярія“

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА

у Львові, ринок ч. 10.

НОВИНИ.

Цісар Карло I. в Галичині. Дня 2. с. м. вечером прибув цісар Карло I. до Галичини, щоби звидіти цілий фронт в сім краю. Подорож через край, навіщений тяжко світовою війною, була богата в глибокі вражіння. Вправді дещо відбудовано, що було знищене: нові мости, нові двірці і доми, водні стації і зворотниці приводять на память недалеку ще минувшину, коли то Галичина була видовищем нагальних битв. Розміри тих битв унаочнюють численні прості хрести та розлогі жовнірські цвинтарі. Цісар Карло в перїзді через Львів задержав ся 20 минут на головнім двірці у Львові, де привитав його командант міста генерал майор Рімль і директор поліції Райнлендер. Зі Львова поїхав цісар до місця постою другої армії Бем-Ермолія, опісля до Ходорова, а звідси дня 4. мая виїхав до війск третьої армії. В ночи перевіз його поїзд через Стрий, Долину — котра тої самої ночі мала, що правда, нешкідливу візиту ворожих летунів — і Калуш до осідка команди армії генерала Терштінського. Ранним ранком прибув двірський поїзд на малу стацію. Зараз ужито самоходів, щоби під Майданом вкоротити дорогу. Самоходи прямували до поляни, віддаленої на кілька заледви кількометрів від Станиславова. Небо було заслонене хмарами вибухів шрапнелів, котрі оборонні батерії посилали якраз до летунів у воздузі. Опісля слідував постій коло резерв боевого фронту. У всіх мовах звертав ся монарх до своїх жовнірів. Дальше відвідав цісар війська уставлені в області коло Солотвини, потім вернув до Калуша, звідки виїхав до Кракова, куди прибув в суботу 5 с. м. рано. До Кракова того дня прибула також цісаревз Зита. В Кракові відбуло ся урядове послуханє (авдієнція) відпоручників посольського польського кола під проводом д-ра Білінського, в часі котрої відповідаючи на промову провідника польської політики в Австрії д-ра Білінського цісар Карло I. ствердив, що його бажанєм є докінчити відбудову польської держави і перевести відокремлене Галичини. Цісарева принимала польські пані. З приводу побуту цісаря в Кракові і його відповіди на промову презеса польського Кола, п'анує серед Польків велика радість.

Привіт українському студенству в Києві. Від галицького українського студенства. До Головної Української Студентської Ради в Києві вислано зі Львова через неутральну державу такий привіт: Товариші! Із землі Романа та Данила шлемо Вам горячий привіт. Витаємо перший з'їзд українського студенства Наддніпрянської України в золотому верхім Києві. Пришов ожиданий слушний час! Підняла ся велика нація полуднево східної Європи, пригадала культурному світові свої історичні права та зажадала і для себе місця в радї народів світа. Зломане переяславського трактату царями спало прокломом

на їх нащадків. Товариші! Ви були між першими, що ломили кайдани царського насилля в ім'я вселюдських ідеалів волі й рівності. Честь Вам, що в сей великий день піднесли достойно прапор вільної України та жаданя всестороннього розвою рідного народу.

У Львові 30. цвітня 1917.

За організації студентства висших шкіл Галицької України:

Микола Чубатий, Андрій Короць, Софія Нагірна, Микола Пясецький, Ольга Кривокульська, Михайло Дмитрович.

Українське студентство у Відні до закордонних братів! Українське студентство всіх висших шкіл Відня зібране дня 25. цвітня с. р. в товаристві акад. „Січ“ витає горячо повстане центральної організації українського студентства „Головна Українська Рада“ в Києві і бажає їй найкращих успіхів в праці над зорганізуванем усього українського студентства для повного національного визволення українського народу.

Новий генерал-губернатор для Галичини. „Русское Слово“ доносить, що на днях поживить ся іменоване князя Павла Долгорукова генерал-губернатором занятої Росіянами части Галичини. Тимчасове правительство постановило виготовити новий проект управи окупованої части Галичини. До помочи властям мають бути потворені місцеві окружні і повітові комітети.

Вісти з Городенки. Директор української гімназії в Городенці, Антін Крушельницький, вибраний посадином Городенки, обсадженої російськими військами. Російські управляючі власті затвердили сей вибір. Українській гімназії в Городенці дозволили відновити чинність ще в падолисті 1916 р. Як подають, був сей український письменник і визначний педагог, директор гімназії Крушельницький, заскочений військовими подіями і приневслений зі своєю ріднею і часю учителів остати в Городенці, а тимчасом кілька, по більшій часті нежонатих професорів в крайній біді змогли ще втечи. Коли російські війська наступили, за жадну ціну не можна було дістати возе. Підчас першої російської інвазії в Галичині, одустив Крушельницький в пору Городенку і задержав ся в Відні та працював там в українській гімназії. На основі розпорядку ц. к. галицької крайової ради шкільної провадив він в шкільнім році 1915/16 українську гімназію в Городенці, яка дві милі була віддалена від фронту.

Поворот вивезених Українців. З Петрограду подають через Стокгольм, що правительство постановило виселену людність Галичини відіслати з поворотом до вітчизни. Заки отже граф Чернін відповідно до своєї заяви що до повороту Українців забраних в Росію, розпочав потрібні заходи, рішило ся російське правительство — як се з поданого звідомлення виходить — з власного почину відіслати виселену з Галичини українську людність.

Дирекція приватної української гімназії в Яворові звертає ся до був. учеників сего заведення, що служать у війську і УСС. та до їх кравних і знакомих з зазивом, щоби донесли дирекції про себе, товаришів і знакомих, що їх відзначено за хоробрість, що були ранені (де і коли) і що положили у бою своє жите, а се в тій цілі, щоби можна імена відзначених, ранених і погибших умістити в звіті дирекції гімназії. Заразом звертаєсь з покликом до сих учеників тої гімназії, що служать у війську і УСС. а є управнені до складання іспиту зрілости і ще його не склали, а хотілиб йому піддатись у своїй гімназії, щоби донесли про се дирекції, означуючи рівночасно час, коли бажалиб, зглядно могли саму іспитову піддатись.

Нерівні міри. Польська часопдсь „Piast“, навязуючи до справи примусового викупуна худоби в Галичині, звертає увагу Центрального Уряду для виживлення у Відні, що було би дуже бажане, як би згаданий уряд відвернув вже раз свої бистрі очі від Галичини, яка мимо найбільшої волі зрезигнованої готовости до жертв, не є в силі вигодувати цілу монархію. Краще було би, щоби той уряд звернув свою увагу на інші краї, котрі, як довідуємо ся, страдають не із-за надміру реквізиції як се пр. дієть ся у нас, але противно із за надміру худоби, як се має місце в

Каринтії. В каринтійській часописи рільничій „Baurenbote“ жалують ся селяни на трудність продажі різної худоби, жалують ся на те, що в них є багато волів на продаж, а нема спромоги позбути ся їх в наслідок чого мусять їх годувати дальше, що спричиняє великі втрати. Після наведеної часописи став худоби в Каринтії є в сім році висший о 2.000 штук від торічного стану, а о парусот штук висший як за передвоєнних часів. Чи не належало би передше, ваки зачне ся в Галичині реквірувати худобу, увільнити каринтійських селян від клопотів із за виживлення різної худоби, якої не мають кому продати? Здаєть ся, що обовязки коронних країв супроти держави однокі в Каринтії як і в Галичині.

Шеста воєнна позичка. Розписано вже шесту австрійську воєнну позичку 5 і пів процентову, платну в роках від 1923 до 1957. Крім того можна набувати бони скарбові рівнож 5 і пів процентові, платні дня 1. мая 1927. Підписка на позичку триває від 10 мая до 8. червня с. р. Цісар Карло I. зложив на сю позичку 12 мільонів корон. Близші услівя сеї позички подамо в слідуємій числі.

ОПОВІСТКИ.

Філії „Сільського Господаря“ в Яворові і Краківці устроюють дня 19. мая с. р. о години 2 з полудня в сали Народного Дому в Яворові збори із слідуємим денним порядком:

1. Отворене зборів
2. Реферат делегата Голоної Ради „Сільського Господаря“ в справі відбудови краю.
3. Господарські справи повіту.
4. Справа евакуованих.
5. Внески учасників.

Просить ся о численну участь!
Ради філіяльні Філії „Сільського Господаря“ в Яворові і в Краківці.

Філія „Сільського Господаря“ в Яворові уділяє безплатних порад в господарських справах що понеділка від години 11—1 з полудня в канцелярії адв. д-ра Секели в Яворові.

Оголошення.

(УСПОКОЄНЕ) НЕРВІВ в болючих випадках кожного рода є першим услівем. Побуджені болем нерви дають нам біль острійше відчувати, як оно в дійсности є. Можна о сім легко переконатися, коли ми нагло відвернемо увагу від болів, приміром займаючим листом. Отже успокоєне нервів є найважнішим чинником на лагоджене болів. Успокоюче средство, яке відразу ділає додатно, є Феллера пахучий Флюїд — рстинна есенція з м. „Ельза-Флюїд“, який при усіх родах болю скору поміч приносить. 12 флашок сего благородного средства посилає враз з оплатою поштовою за 7-20 К Аптека E. V. Feller, Stubica, Elsa-platz Nr. 308 (Kroatien). Там також можна дістати Феллера легко розвільнюоче средство рубарбарові пігулки з м. „Elsa-Pillen“ 6 пуделок оплатно за 5 К 57 с. Оба домашні средства повинні бути на поготилю, бо они заступають домашню аптеку і хоронять, особливо проти усіх болів, які є наслідком утомлення, протягу (повітря), вогкості; або через спожите несвіжої страви і пр. — Дуже хвалять собі на мігрени успокоючий ментоловий штифт. Ціна як додаток до опакованя і Корона.

ПЛУЖКИ
до обгортаня бараболъ
по К. 57

висилав за готівку наперед

Краввий Союз господарсько-торговельних Спілок

Львів, вул. Зіморонича ч. 20.

VI 1—1

ОГОЛОШЕНЬ.
Дня 13. мая о год. 3. відбудут ся
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
СПІЛКИ

- з таким порядком денним:
1. Відчитанє послідного протоколу Загальних Зборів.
 2. Предложено рахунків і білянсів за роки 1914, 1915, і 1916.
 3. Приділене чистого зиску і визначене дивіденди.
 4. Вибір 7 нових членів Ради Надзираючої.
 5. Внесенє членів.

Від Товариства Спілка ещадности і позичок в Борни
о. Григорий Мороз,
Управитель.

А. 95. 1—1

НАЙНОВІШІ
УКРАЇНСЬКІ МОЛИТВЕНИКИ
гарного, догідного французького формату, звиш 226 сторін друку, обширного змісту (момитва, літургія, церковні пісні, коляди, акафисти, тропарі, кондаки і т. д.).

- I. молитвеник оправлений в півполотно з золоченим витиском коштує 1 К 20 с.
- II. той сам оправлений цілий в полотно 1 К 50 с.

Менший Молитвеник

- (для молодіжи 176 стор. друку).
- I. молитвеник оправлений в півполотно з золоченим витиском коштує — К 80 с.
 - II. той самий оправлений цілий в полотно 1 К 10 с.

До замовлення доплачуєть ся 1 К 20 с. на поштову пересилку до 5 кг. ваги. 2—3

„ДНІСТЕР“
ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБОВ'ЯЗАНЬ
Львів, ул. Руська ч. 20. (власний діл).
Телефон ч. 788. — Конто Почт. Штандж! ч. 25261. — Жирова конто в Австро-Угорськїя Банку.

приймає до обов'язаня від огню будинки, хати і господарські, автотранспорти, меблі, одягу і білизну, абиже в нї снопах і зерні, худобу і т. п. и и
Кожний Українець повинен застрахувати ся від огню, щоби на слухай неже не понестя страти, се дозвочен одявщи то добробит ильго зрече.
Кожний Українець повинен застрахувати ся тільким в товаристві взаїмних обов'язань

„Дністер“
Нема жадного вишого українського товариства асекураційного, тільки одні

„Дністер“

- „Дністер“ рахує відомозні сплати на обов'язаня селянських будинків.
- „Дністер“ звертає кождорічний чистий зисок своїм членам.
- „Дністер“ оцінює та виплачує шкоди на огні скоро і ретельно, а на членів оцінкової комісії виплачує ще двоєк господарів.
- „Дністер“ має підмоги українським школам і бурсам, де навчають ся селянські діти.
- Людє асекуровані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.
- Власні фонди „Дністера“ значать ся кінець 1915 року 6.890.075 корон.
- В „Дністрі“ можна обов'язати від впадени в влоном депрессивности певного рода, а товариства кредитної готівку, цілкі папери і векелі на довгезем селянськом праші.

Адреса „Дністера“:
Товариство взаїмних обов'язань „ДНІСТЕР“ у Львові, Руська 20.
Адреса для телеграм: „Дністер-Львів“.
Канцелярії Товариства отворені шо дня від 8—2 перед пол.

Ц. к. АВСТРІЙСЬКИЙ ВІЙСКОВИЙ ФОНД ДЛЯ ВДІВ І СИРІТ

під Найвищим Протекторатом Їх Цісарських Величностей Цісаря Карла і Цісареві Зити.

(Відділ воєнних забезпечень): Львів, ц. к. Намісництво.

Жовіір ужитий до служби на фронті, в етаті і до служби в краю є наражений на небезпечу і тому кожного жовііра повинна родина забезпечити на случай смерті і на случай неспосібности до праці тим більше, що премія є дуже низька. Незаможні можуть сплачувати обезпеченє дрібними ратами, стягваними з підвищеного тепер військового причинка.

Громади охороняють фонд убогих, обезпечаючи членів громад.

Працьодавці обезпечать бит довголітних співпрацівників.

Спішіть ся всі, хто щедоси не обезпечив своїх найблизших і обезпечайте їх на случай смерті і неспосібности до праці.

Зголошувати ся можна або

в ц. к. уряді податковім при нагоді відбору причинка,

або у наших мужів довіря, або в нашім бюрі:

Львів, ц. к. Намісництво, партер, на право.

Ц. к. АВСТРІЙСЬКИЙ ВІЙСКОВИЙ ФОНД ДЛЯ ВДІВ І СИРІТ

під Найвищим Протекторатом Їх Цісарських Величностей Цісаря Карла і Цісареві Зити.

(Відділ воєнних забезпечень): Львів, ц. к. Намісництво.

СУПЕРФОСФАТ

Томасину, Каїніт і Сірчан амоновий

доставляє

КРАЕВИЙ СОЮЗ

Господарсько-торговельних Спілок
при вул. Зіморовича ч. 20.

так посылками ціловагоновими єпрост з фабрики як і в менших скількоствах зі своїх магазинів у Львові, в Перемишлі при вул. Кощюшки ч. 5. і в Стрию Ринок ч. 6.

Кожде замовленє мусить бути подтверженє через ц. к. Районову команду а в повітах, в яких нема ще усталих Районові Команди через ц. к. Стростю. Услія продажі висвяє ся на жаданє відворотню. VI 2-6

Натир не сим

усмиряючим біль і оживляючим флюїдом з ростиної есенції, порученим в більше як сто тисяч листах з подякою і многими лікарями з маркою

„Elsa-Fluid“

усуває Ваші болі. — Ціна: 12 флашкок оплатно 7 Кор. 32 с. у аптекаря E. V. Feller, Stubica, Elzolzatz Nr. 308. (Kroatien). Уживаєть ся спеціально при болях ревматичних і від перестуди бо се

добре ділає!

кл. V

Щоб не стати калікою на ціле жите

Коли кому зробила ся гуля або пропуклина в пахвині або низше жолудка, яка може вже подала ся в долину і докучає або спричиняє загальне ослабленє, або ще ні, то нехай собі хорий зараз спровадить бандаж, яким себе виратує та буде мотти безпечно жити і працювати здорово тепер вже і на старі літа. Замовляючи бандаж треба прислати міру ниткою або в сантиметрах, змівивши ся через і по середині тіла. Описати з котрої сторони пропуклина. Чи обвисла вже в долину? Вік? Заняте? Кілько? Ціна бандажу із звичайним апаратом К 10 і 12 а з англійськими пружинами і гумовою приправою К 16 і 20. Висилає ся за зачетом і добре опаковано. Фабрика бандажів на прелуклину або брux

М. З. Полячен, Самбір, ч. 17. 1-5

Дяк в середнім віці з добрим голосом, глядає місяця зараз. Адреса: Йосиф Вендзилович, Добромиль. А 9 2-2

ШУКАЮТЬ:

Анна Золочівська із села Настасова пов. Тернопіль шукає свого сина Андруха, котрий служив при 80 Rgmt. IV Корп., хто би що про него знав, просить подати на її адресу: Анна Золочівська Pougabusch Nr. 108. N. O. 29 3-3

КОСИ І СЕРПИ.

6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2
Коси 3.80	3.90	4.—	4.10	4.20	4.30

за штуку.

Ч. 0. 1. 2.

Серпи фабричні 12.— 13.— 14.—

за тузин.

Перстені до ніс з ключем по 60 сот. за шт., Молоток К 2.—, бабна К 2.— за штуку, Бруски штучні по 60 сот., натуральні сиви по 80 сот. за штуку.

Висилає зі своїх складів у Львові, Перемишлі і Стрию

КРАЕВИЙ СОЮЗ

Господарсько-Торговельних Спілок,
Львів, ул. Зіморовича 20.

РУСЬКА ШАДНИЦЯ

в ПЕРЕМІШЛІ, вулиця Косцюшка ч. 3.

Принймає і виплачує шадницькі вкладки щоденно в годинах урядових. Вкладки опрочентовує на 4%, починаючи вже від слідуєного дня по дни зложєня аж до послідного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Руській Шадниці“ можна складати особисто в касі товариства, почтовими переказами, грошовими листами, чеками поштової Шадниці, які Дирекція Шадниці на жаданє безплатно доставляє, і в філіях банку австро-угор. на рахунок „Руської Шадниці“.

Уділяє позичок: а) гіпотечних платних піврічними амортизаційними ратами на протяг літ 10—45 після вибору позичаючого; б) на льонбард ефектів, й на есконт векслів. Справи позичок понагоджуєть можливо скоро.

Посередничить у виднуваню позичок в Гал. Воєнній Зав. Кредитовім в Кракові.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Руської Шадниці“ ул. Косцюшка, Народний Дім, 1. пов. щоденно безкористо в годинах урядових від 9—1 год, кромі неділі і українських свят.

Після § 14. устава „Руської Шадниці“, затверженого через ц. к. міністерство внутрішних справ вкладки в товаристві „Руська Шадниця“ в Перемишлі надають ся до жокацій пупілярних, фундаційних і т. п. капіталів, має отже „Руська Шадниця“ пупілярну обезпеку. 22-? 56

Ширіть „Свободу“